

Starši, podpirajte učenike!

(Konec.)

„Ni navada, da bi učenika zmirom hodili vprašati, tudi nočemo go-spode zmirom nadlegovati.“ — Takih nadležnosti, dragi moji! se učeniki nič ne bojimo, radi vam bomo razjasnovali, česar bote želeli, tudi nam je na tem, da iz vaših otrok kaj postane, in nam ni vse eno, ali otroci kaj znajo ali nič, ali so lepega vedenja ali razuzdani. Mi učitelji poznamo svoje dolžnosti; odgovorni smo Bogu in svojim prednikom za učenje in obnašanje vaših otrok, tedaj podpirajte nas, a mi bomo pa vas, šola in dom naj vzajemno delata, in le potem je pričakovati kaj prida za mladino.

Še marsikaj bi rad povedal, kar se tiče npravne odgoje vaših otrok, toda v kratkih versticah se ne da vse povedati, vendar k sklepu še nekaj.

Starši in vsi rejniki prav dobro veste, kako smemo, kako ne smemo otroke v šoli kaznovati, tedaj o tem ne govorim dalej; a gotovo ne veste, ali o svojem času nočete vediti, kako neznansko razposajeni, prepirljivi, neubogljivi in jezični so dostikrat vaši otroci, koliko napak, da ne rečem hudobij, je že videti nad paglavci pri 6 ali 7 letih. Vi gotovo ne verjamete, kolikrat in kolikrat mora učitelj opominjati, svariti, da! prositi — kdo se bo tedaj čudil, da se nazadnje naj bolj poterpežljivi človek vsega naveliča, in se razjezi.

So pa nekateri, ki doma svoje otroke z naj ljubeznjivimi priimki pitajo, na herbet otrok ali kamor koli, da nič ne dé, vsipljejo se bunke, kakor toča ob hudem vremenu, — a taki starši postanejo sila rahločutni, močno jih serce zaboli, slišati da je učenik njih otroka pokregal, v kot postavil ali za nekaj časa v šoli prideržal, ali celo enmalo po koži potipal. — To je vendar jasno kot beli dan, da se brez kazni ne shaja pri otrocih, da se mora šola kot odgojilnica po previdnosti posluževati tudi pokoril, da mora za čutnega človeka, ako drugo ne pomaga, tudi čutljiva kaznen biti. Ako je pa to resnično, mora vsak pameten človek spoznati, da starši sila napačno ravnajo, kedar svoje otroke zagovarja in se hudujejo nad učenikom, slišati, da je bil njih otrok kaznovan ter učenika vpričo otrok in pred vsem svetom obirajo, iz komarja narejajo slona — a ljubeznjivi otročiček se skrivaj v pest smeja in duhta, kako bo zana-prej še bolj živo nagajal in učitelju, ali pa skerbnemu ateju in dragi mamici še večjo sitnost in težavo napravljaj. Ni tedaj čuda, da učeniki v takih otrocih vidimo svoje naj hujše trinoge, in pri takih otrocih svoje zdravje počasi zgublamo, ter dan za dnevom traja ta nejevolja in dražljivost pri terpinih — učiteljih, to pa človeka poslednjič vendar le ugonobi in pod grudo spravi.

Primerilo se je že, a ne pisatelju tega sestavka, da je učitelj otroka za uho prijel, ker pa ni bilo ničesa pokazati, nareže si ljubeznjivi dečko uho s sklepcem, da pride tako okervavljen domu.

Tedaj, starši! ako mislite, da se je vašemu otroku krivica zgodila, pojte sami k učeniku in poprašajte ga, kaj je bilo, kaj se je otroku zgodilo? tam bote resnico zvedeli. Ako spoznate, da je otrok po pravici in zasluženji bil kaznovan, posvarite ga še vi, in enkoliko kaznujte — a ne preveč, sicer se otrok preveč preplaši — samo toliko, da otrok spozna, da se mu v šoli ni krivica zgodila in da je bil res kazni vreden.

Ako je pa učitelj otroka prehudo kaznoval, — kar ni nemogoče in se včasih po nesreči zgodi, pomislite vendar, kaj se pravi, 60 do 100 otrok v eni sobi podučevati, mir in red ohraniti, in jih vendar le nekaj naučiti, vsako uro sto in stokrat opominjati, svariti; ako dalje pomislite, da gre to dan na dan, dopoldne in popoldne, uro za uro, gotovo ne bote učenika preostro sodili. Sami veste, da vam poterpežljivosti zmanjka, ko imate še le 2 ali 3 otroke pred sabo, zakaj se bote pa čudili, da ima tudi pri učeniku poterpežljivost svoje določene meje. Ako je pa učenik predač segel, in se je ravno vašemu otroku kaj zgodilo, storite naj bolje, ako mu to kar na ravnost brez daljnega posredovanja poveste. Učenik bo spoznal, da se je nemara prenačlil ali prehitel, stvar se bo med vama poravnala, in imeli bote več zadostjenja in zadovoljnosti, ko bi bili storili še toliko potov. Kjer vlada zmernost in pravo spoznanje in vsestranska pravičnost, poravna se stvar v zadovoljnost obeh strank.

Pa čemu pišem te verstice? Tisti, ki bi bili naj bolj potrebni slišati kaj takega ali enakega, tega ne bodo brali; učenci, ki bodo morda to brali, sami to dobro vedo; a stvar je ta-le: mi učenci smo dolžni svetu, vsem kateri se zato brigajo in našim prednikom odkriti naše razmere, govoriti resnico in povedati uzroke, zakaj da mladina slabo napreduje. — Da v kratkem povzamem! Mladina slabo napreduje, ker domača hiša šole celo nič ali jo premalo podpira, mladina ne napreduje, ker starši bi radi imeli npravne in učene otroke, učenik naj stori ta čudež, a oster in pravičen ne sme biti, vse le z lepo. — Fant, le pij, pa pijan ne smeš biti! je rekel kmečki mož svojemu fantu. Pervo je sinek ubogal; pil je pridno, a poslednjič je bil vendar le pijan, vse očetovo opominovanje ga ni varovalo omotice v glavi. — Tako starši z zgledom podirajo, kar z besedami stavijo, radi bi imeli dobre otroke, strah in groza jih spreletava, ko vidijo in slišijo, koliko žalosti hudobni otroci staršem na glavo nakopujejo, a vendar se jim vsakrati zameri, kdor jim otroke strahuje — a kaj rečem — strahuje, zamera je že pri nekaterih takrat, kedar učenik otroka ne pohvali zadosti; otroci zapovedujejo materam, matere pa očetom; očetje pa učnike presojujejo, kakor jih doma slišijo presojevati. Tako je po večjem. Pridenimo pa še to, kar vsak

sam vidi, kdor le gleda z odpertimi očmi, to namreč, da se nejevera in samopašnost in ž njo pa tudi revščina in edinščina čedalje bolj širi, vzlasti med delalci, in imeli bomo pred sabo sliko naše mladine. — Da bi otroke prav izredili, morali bi poprej izrediti starše; to pa učenci ne morejo, to stori le cerkev in država.

O zemljepisnem nauku na srednjih šolah.

(Iz let. sporočila ljublj. višje realke l. 1873 posneto po spisu gosp. dr. Alex. Supan-a.)

(Konec.)

Ko sem tako razložil učencem naj imenitnejše vvodne pojmove, mislil sem prestopiti na domovino, na Kranjsko, prepričati se, bo li učenec znal to, kar je v okolici vidil in se načrtati učil, tudi iz karte zopet brati in si tako predstaviti neznan kraj po znanem. Pri tej priliki bilo bi mogoče tudi govoriti o ljudstvu, obertnosti in prometu, ne da bi bilo treba pojasnovati učencem zgol novih razmer. — A ni šlo. — Zemljevid Kranjskega v Stielerjevem atlantu ni natančen, stenske zemljevida Kranjskega nimamo, pa mudilo se je, ker učni črtež zahteva pregled prirodoznanstvenega in političnega zemljepisja.

Ker je zemljepisni nauk v 1. razredu le priprava za zemljepisje po drugih razredih, nastane vprašanje, kako se pride naj bolj gotovo do cilja? Ali da se spolnuje učni črtež, da se namreč uči splošen pregled, ali da se z domovino začne zemljepisje. G. pis. je te misli, da naj več zavisi od tega, ako že učenec pozna svojo domovino. Sploh meni g. pis., da se po ljudskih šolah tega ne nauče. (Je pa berž ko ne tudi tukaj velika razlika. Ako dotični učitelj sam razume, kaj se pravi zemljepisje učiti, in to v jeziku pripoveduje, v katerem ga otroci razumejo, ni nemogoče, da bi se učenci naučili kaj zemljepisja svoje domovine. Vr.) Ako pa učenec ne pozna svoje domovine, ga tudi splošen pregled sveta ne bo posebno mikal, ker človek le tam varno hodi, kjer tla pregledati more. Vzemimo, otrok sliši pripovedavati od za-aziaske višave. Kaj si bode nek mislil pod tem imenom, ako ne pozna obkrajnega gorstva in stopnjaste dežele, po katerih se pride do višavja. Ali kaj si more misliti učenec pri imenu srednje-nemško gorstvo, dokler ne pozna njegovih posamnih delov. — Ravno tako težko si učenec Donavo predstavlja, dokler ne sliši od njenih pritokov. Ko bi se pa tako podučevalo, bi tako podučevanje ne bil splošen pregled, ampak že posebno zemljepisje. Kako bi si pa mogel učenec toliko tujih neznanih imen navaditi v enem letu? Koliko vprašanj n. pr. je treba, preden si učenec zapomni evropske reke 1. kam se zlivajo? 2. kje izvirajo? Ali pa 3. vredí jih po ustji in viru! 4. vredí jih po njihovi glavni meri i. t. d.